

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Királyi Család-Album cím alatt megjelent magyar mű fedőlapját nagy plakett díszíti, a melyet Tony A. Szirmai nevű művész készített 1905-ben. Most az album-kiadó vállalat ezt a plakettet kisebbítve, meghatározott számban — és pedig *kizárólag* éremkedvelők, gyűjtők és múzeumok részére — elkészíttette bronz és ezüst példákban. A bronz példák ára 10 kor., az ezüst példáké 24 kor. A plakett, mint a kiadó vállalat írja, Ő Felsége 75-ik születésnapja alkalmából készült.

Előlapján a bal felsősorokban Ő Felségének jobbra tekintő arcsképe, fedetlen fejjel, köralakú horpasztásban, hegyek fellett lenyugvó nap felé tekint. Lent folyótól osztott hegyes tájkép előterében hét női alak halad föl egy lépcsőzeten, a melyen rózsza, babér és pálmaág vannak elszórva. A lenyugvó nap sugarai fölött az osztrák császárnak 1848-ban felvett s a birodalmi egységet jelentő jelmondata: VIRIBVS | VNITIS. A hét női alak közül a jobb legfelsőnek fején az osztrák császári korona, magasra emelt baljában cserág. A bal felső alak fején a magyar szent korona díszlik, karjait felajánló módon terjeszti ki. A legalsó, jobb oldalinak fején lilomos korona s baljában fáklját tart. Még az előtér közepére eső lebegő alak karjaiban látunk rózsafüzért és a két legfelső alak közé eső lépő alak visz karjaiban borostyánlevél-csomót. Az előlap alsó balsarkában: TONY. A. SZIRMAI 1905.

A plakett háti lapjának alsó részét, sima párkány fölött, babér- és cserág közé helyezett buzogány, kard, lándzsa, sisak, pajzs és harci bárdból alkotott sarok-dísz ékíti. Különben egészen sima mezején a következő 12 soros felírat foglal helyet: IN MEMORIAM | GLORIOSISSIMAM | DIEI-NATALIS | -LXXV- | SVAE MAIESTATIS | FRANC-IOSEPHI-I | DEI-GRATIA-IMPER-AVSTRIAE | REX-BOHEM-GALIC-ILLYR-ETC | ET-REX-APOST-HUNGARIAE | MDCCCCV | ANTE-DIEM | XV-CAL SEPT |

Érdekes, hogy az Úrnak 1905 esztendejében a magyar királyi család albumára olyan plakettet helyeznek, a mely mit sem tud arról, hogy a magyar királynak a jelmondata: *Bizalmam az ősi erényben*. Érthetővé válik azonban azonnal, mihelyt a birodalmi egységet jelentő *Viribus unitis* jelmondat alatt, — az ugyancsak birodalmi egységet példázó, — csoportozatot látjuk. Magyar ember ezért a plakettért aligha fog pénzt adni, hacsak, mint olyan kuriózumért nem, a mely jellemzi egy Szirmai nevű művésznak, meg egy magyar kiadó vállalatnak érzéketlenségét. Ha Ausztria számára készült, akkor Magyarország nemtőjének nincs ott helye; ha a magyar királyt akarja dicsőíteni, akkor a Viribus Unitis sok egyébvel el kell hogy maradjon.

Hogy a tervező művész latinul nem tud, azt elnézzük neki, csak pontosság okáért említjük fel, hogy a 8. és 9. sorban REGIS helyett következetesen REX van.

A plakett különben a megszokott sablonoktól nem igen tér el; nem rossz, de kiválónak sem mondható.

A Kovács Sámuel-féle ballada pályázatra az idén tíz pályamunka érkezett, u. m. 1. *Kossuth Lajos álma*, (jelige nélkül), 2. *Rákóczi visszatér*, (Tokaj), 3. *Kendefi Ilona fonala*, (Fiaim, csak énekeljétek), 4. *Etele temetése*, (Dicsőségről álmoda stb.), 5. *Zeyk János*, (Emlékezzünk régiokról), 6. *Listius László*, (Be szokott borulni az ég stb.), 7. *Balogh Adám*, (És mégis jönni fog), 8. *Az Áruló*, (Névtelen hősök), 9. *Az aversai éj*, (Et nunc et semper), 10. *Ócskay brigadéros*, (Rákóczi villáma). A bölcselet-, nyelv- és történettudományi szakosztály e pályaművek megbírálására dr. *Versényi György*, *Seprődi János* és *Pálffy Márton* úrakat kérte föl, kik bírálati jelentéseket f. évi június hó 30-án elkészítvén, a pályázat eredményéről a következőkben számolnak el. Megállapítják, hogy a pályázati hirdetés és a pályázat föltételei szerint a jutalom a legjobbnak csak akkor adassék ki, ha az irodalmi színvonalon áll; továbbá, hogy jutalomra csak olyan pályamű tarthat számot, melynek tárgya a magyar történelemből van véve, ha az tiszta ballada, vagy azzal rokon kisebb költői elbeszélés. Ez okon *Kendefi Ilona fonala*, *Zeyk János*, *Az aversai éj* és *Ócskai brigadéros* című pályaműveket, mivel részint nem állanak irodalmi színvonalon, részint mert nem balladák s rokon kisebb költői elbeszélések, tekintetbe nem vehetik. Nem vehetik tekintetbe a *Kossuth Lajos álma* és *Rákóczi visszatér* címűeket, mert egyik sem igazi elbeszélés, inkább szélesen festett lírai kép; *Etele temetése* elnyújtott, tehát hatástalanul széteső, lírai részletekben gazdag és meglehetősen technikával irt mű, de már kívül esik a kisebb elbeszélés keretén; *Az áruló*, bár van benne bizonyos mese, de nem történeti, csak a muszka vezető szó sejteti, hogy az utolsó szabadságharcz idejéhez van kötve; *Balogh Adám* előadása krónikás, az elején elnyújtott, az utolsó hat versszakasz önálló egész. Kikivánkozó lírai kép; *Listius László* a legballadaibb. Szép munka, de nincs jól gondolva. Néhol az érthetlenségig homályos. Eleintén úgy látszik, hogy tragikum nagyra-vágyásból fog fejlődni, később azonban kitűnik, hogy kapzsi rokonait akarván kijátszani, maga ásta vermébe esik. Hőseinek jellemzése, indítékainak zavarossága miatt, előadásának egyenetlenségei miatt azonban a jutalomra ezt sem érdemesítik. Ez alapon a bizottság az javasolja, hogy az Erdélyi Múzeum-Egyesület buzdításul dicsérje meg a *Listius László*, *Az áruló*, *Kossuth Lajos álma* és a *Rákóczi visszatér* című pályaműveket, de a jutalmat ne adja ki, mert a pályázat föltételeinek meg nem felelő művet nem áll módjukban javaslatba hozni. Ezen felül kéri a bizottság az Egyesületet, hogy jövendőre a pályázat feltételei között különösen emelje ki, hogy csak alakilag kellően felszerelt (olvashatóan irt vagy gépelt, egybefűzött vagy kötött) pályaműveket vesz tekintetbe. —rd—

Helyreigazítás. Múlt füzetünk első közleménye öt latin és olasz jegyzetbe (szerző távolléte miatt) több értelemzavaró hiba csúszván be, azokat az alábbiakban javítjuk ki:

A 175. l. 4. jegyzete utolsó sorában Pokulatu . . . Poloinae regis helyett olvasandó: postulatu . . . Poloniae regis.

A 186. l. 1. jegyzete helyesbítve így szól:

¹ Ezt Possevino Rómába küldött 1585 februárius 19-iki varsói jelentéséből tudjuk, melyben előadván István királylyal folytatott tárgyalását, az erdélyi ügyekről ekként ír: Mi valsi della buona dispositione della volontà del re a proporgli diverse cose buone, et accettò, anzi haveva per opra del Dottore Simonis, accettato un medico catolicissimo pel principe di Transilvania, scacciatone uno heretico. Promise

di porre in effetto nel termine di un' anno, o circa, l' assignatione de i beni ecclesiastici per un buono separato di Transilvania, mi stimolò a ricevere nel seminario di Transilvania giovinetti di minore età di quel che si era prescritto, perchè (come disse) si vede che quelli animi, quando sono usciti di quella tenera età, non vogliono, se da piccioli non sono contenuti in disciplina, attendere ad altro che all' armi. (Mindvégig sajátkezűleg irt eredetije a római vatikáni levéltár „Nunziatura di Germania“ 95. k. 327—8. lapján.)

A 187. l. 4. jegyzetének szövege emez:

⁴ Ezt Possevino 1583 október 29-ikén Kassáról irt e soraiból tudjuk: Noi fra questo mezzo habbiamo' mandato di qui per soccorso a i Transilvani *il giubileo* emanato a tempo *pel regno d'Ungaria*, et ho hoggi avviso che il provinciale nostro, il quale aspetto qui di Polonia, conduce dieci huomini della Compagnia, quattro de i quali sono theologi, per soccorso migliore di Transilvania di quel che havranno coloro i quali confidunt in tibiis equorum. (Eredetije a római vatikáni levéltár „Nunziatura di Polonia“ 15. cz. kötete 146. l.)

A 188. lap 1. jegyzete így olvasandó:

¹ Látogatásukról maga Mathissy István prépost, csanádi püspök ekként emlékezik meg Leleszről, 1584 januárius 2-ikán Possevinohoz irt levelében: Allí 18 del passato vennero qua da me a notte scura gli Reverendi padri Jesuite con tre carri coperti, et alcuni cavalli, venendo da Polonia et andando in Transilvania col R^{do} padre Gio: Paolo Campani provinciale. A quali conforme al debito mio mostrai tutta quella hospitalità che potè così all' improvisa. Poi il giorno seguente, nè per il mal tempo, nè a mie preghiere volsero restare a riposarsi. Ma detto messa, confessati et comunicati alcuni di loro, si partirono con disegno di arrivar al Natale a Koloswar. (Sajátkezűleg irt eredetije a római vatikáni „Nunziatura di Germania“ 85. k. 2—3. l.)

A 189. l. 3. jegyzetében Jaroszauból h. olv. Jaroslawból.

Az *Erdélyi Múzeum* régebbi évfolyamaiból még rendelkezésre álló kötetek és füzetek a szerkesztőség útján még mindig kaphatók és pedig a következő áron:

— *Erdélyi Múzeum* 1874., 1876—1882.

Teljes évfolyam — — — — — 12 kor. (Tagoknak 10 kor.)

Egyes füzetek — — — — — 50 fill. (Tagoknak 30 fill.)

— Az Erdélyi Múzeum-Egylet bölcs., nyelv- és történettudományi szakosztályának *Kiadványai* 1884—1891.

1884—1886. (teljes) — — — 3 kor. (Tagoknak 2 kor. 50 fill.)

1887—1891. (teljes) — — — 4 kor. 50 fill. (Tagoknak 3 kor. 50 fill.)

Egyes füzetek — — — — — kor. 60 fill. (Tagoknak — kor. 50 fill.)

— *Erdélyi Múzeum*. 1892—1905.

1892—1893. (teljes) — — — 4 kor. 50 fill. (Tagoknak 3 kor. 50 fill.)

1894. VI—X. füzetei — — — — kor. 50 fill. (Tagoknak — kor. 30 fill.)

1895—1896. (teljes) — — — 3 kor. 50 fill. (Tagoknak 2 kor. 50 fill.)

1897. (teljes) — — — — 5 kor. — fill. (Tagoknak 4 kor. — fill.)

1899—1901. (teljes) — — — 8 kor. — fill. (Tagoknak 6 kor. — fill.)

1898., 1902—1904. (teljes) — 4 kor. — fill. (Tagoknak 2 kor. 50 fill.)

1905. (teljes) — — — — 2 kor. 50 fill. (Tagoknak 2 kor. — fill.)

1904. I. és 1905. I. füzete — 1 kor. — fill. (Tagoknak — kor. 50 fill.)

Egyes füzetek — — — — — kor. 35 fill. (Tagoknak — kor. 25 fill.)

— Melléklet az 1896. évf. 5. füzetéhez — — — — — 20 fill.

— A szakosztály *Névkönyve* 1903-ra — — — — — 80 fill.

— Altenberger-Códex, 1885. — — — — — 1 kor. 50 fill.